

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.543/2022/7.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. január 17.

Az ügy tárgya: rablás büntette és más bűncselekmények

Terhelt: terhelt

Első fok: Kisvárdai Járásbíróság, 4.B.127/2019/58., ítélet, tárgyalás,

2020. október 14.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 4.Bf.465/2020/20., végzés, nyilvános ülés,

2021. április 21.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kisvárdai Járásbíróság 4.B.127/2019/58. számú ítéletét, illetve a Nyíregyházi Törvényszék 4.Bf.465/2020/20. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Kisvárdai Járásbíróság a 2020. október 14-én kihirdetett 4.B.127/2019/58. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetésében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés, (6) bekezdés c) pont I. fordulat, 1. tényállási pont], lopás vétségének kísérletében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, 1. tényállási pont], rablás büntetésében [Btk. 365. § (1) bekezdés b) pont II. fordulat, (3) bekezdés g) pont I. fordulat, 2. tényállási pont] és személyi szabadság megsértése büntetésében [Btk. 194. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont II. fordulat, 2. tényállási pont]. Ezért a terheltet halmazati büntetésül 8 év szabadságvesztésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani és megállapította, hogy a terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A szabadságvesztésbe beszámítani rendelte a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött időt. Rendelkezett a korábbi felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásáról, a vagyonelkobzásról, a bűnjelről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. április 21-én kihirdetett 4.Bf.465/2020/20. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] A felülvizsgálati indítvánnyal kifogásolt 2. tényállási pont lényege a következő:

a terhelt 2019. november 14. napján 11 óra 30 perc körüli időpontban – jogtalan eltulajdonítás szándékával – megjelent a 76 éves, időskorú sértett lakásánál. A terhelt azzal az indokkal, hogy a mosdóba menjen, a sértettet megtévesztve, a sértett engedélyével bejutott a lakásba, ahol a lakás fürdőszobájába ment, majd onnan kifelé jövet – azzal a szándékkal, hogy a sértettet a fürdőszoba helyiségbe csalja és oda bezárja – azt mondta a sértettnek, hogy a fürdőszobában a csap környékén folyik a víz. Ekkor a sértett bement a fürdőszobába, hogy megnézzé az állítólagos csapfolyást, azonban ekkor a terhelt a sértett mellett a fürdőszobából kiment, és azonnal a sértettre zárta kulccsal a fürdőszoba ajtaját, megfosztva ezzel a sértettet a mozgási szabadságától. A terhelt a sértett fürdőszobába bezárását követően azonnal eltulajdonítható értékek után kutatott, és magához vette a sértett Navon Classic S mobiltelefon készülékét, valamint a telefon töltésére használt USB kábelt, illetve a konyhahelyiségben lerakott válltáskából kivette a sértett irattárcáját a benne lévő személyi okmányaival (személyi igazolvány, lakcímkártya, társadalombiztosítási kártya, adóazonosító kártya, közgyógyellátáshoz szükséges kártya) együtt. A terhelt az eltulajdonított 6.000 forint értékű tárgyakkal együtt a helyszínről elment, azonban a sértettet továbbra is a fürdőszobában kulcsra bezárva hagyta, hogy a sértett ne tudjon segítséget hívni. Az időskorú sértettet csak jóval később – segítségkérésének és egy seprűnyéllel történő kopácsolásának meghallását követően – szabadította ki szomszédja a fürdőszobából.

II.

[4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – tartalma szerint a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti okból – a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatása, és a büntetés enyhítése érdekében.

[5] Indokai szerint nem követte el a testi sértés büntettét, nem bántalmazta a sértettet, nem volt bizonyítható a bántalmazás, a bíróság feltételezés alapján ítélte el. A bíróság tévesen minősítette a cselekményét rablásként, mivel az általa elvett telefon értéke 6.000 forint volt, ami nem haladja meg a szabálysértési értékhatárt, szerinte kifosztásként kellett volna minősíteni ezen cselekményét.

[6] Álláspontja szerint az eljáró bíró elfogult volt, mert az általa indítványozott tanúkat nem idézte meg a tárgyalásra, és a beadványaiban foglaltakkal nem foglalkozott. Sérelmezte, hogy a nyomozók nem vették figyelembe, hogy a sértett nem ismerte őt fel, valamint, hogy a bíróság nem rendelt ki a részére elmeorvos-szakértőt.

[7] A Legfőbb Ügyészség BF.604/2022/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[8] Kifejtette, hogy a rablási cselekmény minősítésének vitatása körében a felülvizsgálati indítvány alaptalan. A rablás és a kifosztás elhatárolása szempontjából az elkövetési értéknek nincs jelentősége. Kifosztásként a cselekmény akkor minősülhetne, ha a sértett védekezésre képtelen állapotát nem a terhelt idézte volna elő. Jelen esetben viszont a sértett ezen állapotát éppen a terhelt idézte elő azzal, hogy bezárta a fürdőszobába.

[9] A terhelt az egyes bizonyítékok helytállóságának megkérdőjelezésével a tényállás megalapozottságát vitatta, a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét kifogásolta, ami a felülvizsgálati eljárásban törvényben kizárt.

[10] Észrevételezte, hogy a terhelt 2. tényállási pontban szereplő cselekményét a bíróság hiányosan minősítette. Figyelmen kívül hagyta ugyanis, hogy a terhelt a sértett irattárcájával együtt elvette a sértett igazolványát, lakcímkártyáját, társadalombiztosítási kártyáját, adóazonosító kártyáját és közgyógyellátáshoz szükséges kártyáját is. Ezzel további bűncselekményt, a Btk. 346. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott okirattal visszaélés vétségét is megvalósította.

[11] Ezen minősítési hiba ugyanakkor törvénysértő büntetés kiszabását nem eredményezte, ezért felülvizsgálati okot nem valósít meg.

[12] Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány bírói elfogultságot állító részében alaptalan. A bíró elfogultságát alátámasztó konkrét okot ugyanis a terhelt nem jelölt meg.

[13] Az ügyészség ezért indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[14] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen bírálta el.

III.

[15] A terhelt felülvizsgálati indítványa nem alapos.

[16] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – okból terjeszthető elő. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[17] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[18] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[19] A terhelt arra hivatkozott, hogy az irányadó tényállás mellett a 2. tényállási pontban szereplő cselekményének rablásként történő minősítése törvénysértő, azt kifosztásként kellett volna minősíteni.

[20] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét rablás büntetében [Btk. 365. § (1) bekezdés b) pont II. fordulat, (3) bekezdés g) pont I. fordulat, 2. tényállási pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.

[21] A Btk. 365. § (1) bekezdése szerint rablást követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy e végből

a) valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy

b) öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi.

[22] Jelen ügyben – értelemszerűen – a b) pont II. fordulatának van jelentősége, hiszen a terhelt bezárta a fürdőszobába a sértettet, azaz védekezésre képtelen állapotba helyezte.

[23] E bűncselekmény védett jogi tárgya kettős, védi a tulajdonviszonyokat és a cselekvési, személyi szabadságot. Az elkövetési tárgya az idegen, ingó és értékkel rendelkező dolog.

[24] A rablás összetett bűncselekmény, egyrészt vagyon, másrészt személy elleni bűncselekmény. Az elkövető számára idegen dolog jogtalan eltulajdonítása a lopáshoz képest akként történik, hogy a másától elvétel végett személy elleni erőszakos cselekményt is elkövet, azaz az elvétel módja az, amely a rablást megkülönbözteti a lopástól.

[25] A terhelt által hivatkozott Btk. 366. § (1) bekezdés b) pontja szerint, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak, illetve az élet, testi épség elleni közvetlen fenyegetés hatása alatt álló személytől vesz el, kifosztást követ el.

[26] Az irányadó tényállás viszont egyértelműen rögzíti, hogy:

– A terhelt 2019. november 14. napján 11 óra 30 perc körüli időben jogtalan eltulajdonítás szándékával megjelent a 76 éves időskorú sértett lakásánál.

– A terhelt azzal a szándékkal, hogy a sértettet a fürdőszoba helyiségbe csalja és oda bezárja – , azt mondta a sértettnek, hogy a fürdőszobában a csap környékén folyik a víz. Ekkor a sértett bement a fürdőszobába, hogy megnézzze az állítólagos csapfolyást, azonban ekkor a terhelt a sértett mellett a fürdőszobából kiment, és azonnal a sértettre zárta kulccsal a fürdőszoba ajtaját, megfosztva ezzel a sértettet a mozgási szabadságától.

– A terhelt a sértett fürdőszobába bezárását követően azonnal eltulajdonítható értékek után kutatott, és magához vette a sértett Navon Classic S mobiltelefon készülékét, valamint a telefon töltésére használt USB kábelt, illetve a konyhahelyiségben lerakott válltáskából kivette a sértett irattárcáját a benne lévő személyi okmányaival együtt.

– A terhelt az eltulajdonított 6.000 forint értékű tárgyakkal együtt a helyszínről elment, azonban a sértettet továbbra is a fürdőszobában kulcsra bezárva hagyta.

[27] Következésképpen az irányadó tényállás alapján – szemben a terhelt érvelésével – nem kétséges, hogy a terhelt magatartásának célja a sértett értékeinek az eltulajdonítása volt, e végből zárta be őt a fürdőszobába.

[28] A Btk. 365. § (1) bekezdés b) pontja szerinti öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezés a rablásnak olyan elkövetési magatartása, ahol nincs sem erőszak, sem élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés.

[29] A Btk. 459. § (1) bekezdés 29. pontja értelmében védekezésre képtelen az is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére. Aki védekezésre képtelen, birtokában van a felismerési, akarati képességnek, de fizikai gátoltsága (mert bezárták, lekötözték stb.) miatt annak nem tud érvényt szerezni.

[30] Amennyiben az elkövető jogtalan eltulajdonítási célzata már a védekezésre képtelen állapotba helyezés kifejtése előtt vagy alatt is fennállt, az idegen dolog ilyen módon történő elvétele nem kifosztás, hanem rablás (BH 2010.292.).

[31] Lényeges, hogy mind az öntudatlan, mind pedig a védekezésre képtelen állapotot célzatosan, az elkövetőnek kell – aktív magatartással – előidéznie.

[32] Ekként a lényeg a cselekmények közötti eszköz-cél kapcsolat megléte, amely szerint a rablás akkor állapítható meg, ha az elkövető a cselekményét az elvétel céljából fejti ki.

[33] Jelen ügyben ez történt.

[34] Az irányadó tényállás alapján kétségtelen, hogy a terhelt magatartásának célja a sértett értékeinek az eltulajdonítása volt.

[35] Az idős, egyedül lévő sértettel szemben a terhelt által – az irányadó 2. tényállási pont szerinti – kifejtett magatartás kétségtelenül alkalmas a rabláshoz szükséges védekezésre képtelen állapotba helyezésre.

[36] Értelemszerűen mindig az elkövető választja meg, hogy elvételi szándéka kinek a birtokát célozza, és mely magatartással törhető meg annak ellenállása.

[37] A sértett ellenállásának leküzdése céljából választott magatartás lehet egymozzanatos, de lehet tartós és más (több) jogvéde érdeket is sérthet.

[38] A sértettnek az elvétel véghezvitele során való fogvatartásával – fürdőszobába zárása – a terhelt a Btk. 365. § (1) bekezdésébe b) pontjának II. fordulata ütköző rablás büntettét és nem kifosztást követett el.

[39] A terhelt hivatkozása, mely szerint a szabálysértési értékhatárt nem haladta meg az eltulajdonított telefon értéke, közömbös, mivel a rablás büntette törvényi tényállásának alapesete elkövetési értéket (kárt) nem tartalmaz.

[40] A Btk. 365. § (3) bekezdés g) pontja szerint minősül a rablás, ha azt az elkövető a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követi el. Ez jelen esetben szintén aggálytalanul megállapítható. A cselekmény sértettje idősebb korú – 76 éves –, a lakásban egyedül lévő nő volt, aki ezért a bűncselekmény felismerésére koránál fogva korlátozottan volt képes.

[41] Nem sértett tehát törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt büntetőjogi felelősségét rablás büntetében [Btk. 365. § (1) bekezdés b) pont II. fordulat, (3) bekezdés g) pont I. fordulat] is megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.

[42] A Kúria megjegyzi, hogy – egyetértve az ügyészi átiratban foglaltakkal – a terheltnek a 2. tényállási pontban rögzített cselekményét az eljáró bíróság hiányosan minősítette.

[43] A 2. tényállási pont szerint a terhelt a konyhában lerakott válltáskából kivette a sértett irattárcáját a benne lévő személyi okmányaival – személyi igazolvány, lakcímkártya, társadalombiztosítási kártya, adóazonosító kártya, közgyógyellátáshoz szükséges kártya – együtt.

[44] Ezzel a cselekményével a terhelt – kétségtelenül – megvalósította a Btk. 346. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és aszerint minősülő okirattal visszaélés vétségét is. Ez valójában a vádkimerítési kötelezettség sérelmét jelenti, ami nem felülvizsgálati ok.

[45] Ugyanakkor a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabott ki.

[46] A törvénysértő minősítés tehát nem önmagában felülvizsgálati ok, hanem abban az esetben, ha a törvénysértő minősítéshez törvénysértő büntetéskiszabás is kapcsolódik.

[47] Jelen ügyben azonban erről nincs szó.

[48] A halmazati büntetést a Btk. 81. § (2) bekezdés szerint a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni. A Btk. 81. § (3) bekezdése alapján a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

[49] A terhelt által elkövetett bűncselekmények közül a Btk. 365. § (1) bekezdés b) pont II. fordulatába ütköző és a (3) bekezdés g) pontja szerint minősülő rablás büntettének a büntetési tétele a legsúlyosabb, 5-10 évig terjedő szabadságvesztés.

[50] Így a terhelttel szemben kiszabott 8 év szabadságvesztés büntetés nem törvénysértő.

[51] Az indítványban kifogásolt bírói elfogultság kapcsán a Kúria utal arra, hogy a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerint bíróként nem járhat el az, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. A kizárt bíró részvétele a határozathozatalban a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja alapján feltétlen eljárás szabálysértés, és ekként a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati ok.

[52] A terhelt által hivatkozottak a feltétlen kizárási okok esetein kívül esnek, ekként az elfogultságra hivatkozása a Be. 14. § (1) bekezdés e) pont szerinti, egyéb okból elfogult bíró eljárása miatt bejelentett.

[53] Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) AB határozata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos alapkövetelmény, hogy a felülvizsgálati eljárást megalapozhatja az említett elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány.

[54] Az ekként előterjesztett indítvány azonban kizárólag akkor szolgálhat felülvizsgálati eljárás alapjául, amennyiben az elfogultságra okot adó körülményről csak a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást, illetve ugyanazt az okot nem ismételtlen jelentik be.

[55] Ehhez képest jelen ügyben a terhelt az eljáró bíró elfogultságára a bizonyítékértékelő tevékenységéből, az elítéléséből következtetett, ténylegesen elfogultságra okot adó körülményekre nem hivatkozott. A következetes bírói gyakorlat szerint a bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége és a bűnösség megállapítása önmagában nem valószínűsíti a bíró elfogultságát (Kúria Bfv.I.1132/2020/8.; Bfv.III.287/2022/7.).

[56] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[57] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[58] Ezzel szemben a terhelt az indítványa további részében a tényállás megalapozottságát vitatta, a bizonyítékok értékelését kifogásolta, amikor azt vitatta, hogy nem lehetett bizonyítani, hogy a sértett bántalmazta (1. tényállási pont), a bíróság nem vette figyelembe, hogy a pótnyomozás során a lopás helyszínén a sértett nem ismerte őt fel, a bíróság nem adott helyt a tanúkra vonatkozó bizonyítási indítványának, és elmeorvos-szakértőt sem rendelt ki a számára.

[59] Erre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényi lehetőség, az indítvány e részében törvényben kizárt.

[60] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[61] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[62] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2023. január 17.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró

